

18. АДВЕНТИСТИТЕ ОТ СЕДМИЯ ДЕН ВЯРВАТ...

Един от даровете на Светия Дух е пророчеството. Този дар е отличителен белег за църквата на остатъка и е проявен в служенето на Елън Г. Уайт. Като Божия вестителка, писанията ѝ са постоянен и авторитетен източник на истина, осигуряващ на църквата утеха, ръководство, наставление и поправление. Те дават да се разбере ясно, че Библията е стандартът, според който всички учения и опитности трябва да бъдат изпитвани. (Йоил 2:28, 29; Д.А. 2:14-21; Евр. 1:1-3; Откр. 12:17; 19:10.)

ДАРЪТ НА ПРОРОЧЕСТВОТО

ЙОСАФАТ, ЮДЕЙСКИЯТ ЦАР, Е ОТЧАЯН. Вражеските армии приближават и изходът изглежда безнадежден. „А Йосафат... се предаде да търси Господа, и прогласи пост по цяла Юдея“ (2 Лет. 20:3). Народът започва да се стича към храма, за да моли Господ за милост и избавление.

Повеждайки молитвената служба, Йосафат призовава Бог да промени обстоятелствата. Той се моли: „Господи, Боже на бащите ни, не си ли Ти Бог на небето и не си ли Ти владетел над всичките царства на народите, и не е ли в Твоята ръка сила и могъщество, така че никой не може да устои против Теб?“ (ст. 6). Не е ли защитавал Бог Своите в миналото? Не е ли дал тази земя на Своя избран народ? Така се моли Йосафат: „Боже наш, не искаш ли да ги съдиш? Защото в нас няма сила... и не знаем какво да правим; а очите ни са отправени към Теб“ (2 Лет. 20:12).

Както цяла Юдея стои пред Господ, някой си Язиил се възправя. Неговата вест дава кураж и наставление на уплашените хора. Той казва:

„Не бойте се... защото боят не е ваш, а Божий... Няма да е необходимо вие да се биете в този бой; подредете се, застанете и вижте извършеното от Господа... защото Господ е с вас“ (ст. 15-17). Сутринта цар Йосафат казва на войските си: „Вярвайте в Господа, вашия Бог, и ще се утвърдите; вярвайте на пророците Му и ще имате добър успех“ (ст. 20).¹

Царят толкова много повярва на този малко известен пророк, Язиил, че поставя на предна линия войници с хор между тях, пеещ възхвала на Господ и на Неговата святост! Химните на вярата изпълват въздуха, а Господ действа, създавайки объркване сред вражеските армии. Унищожението е толкова голямо, че „никой не беше се изभावил“ (ст. 24).

Язиил е Божият говорител в това особено време.

Пророците играят жизненоважна роля както в Стария, така и в Новия завет. Но дали пророчеството престава да функционира с приключването на библейския канон? За да намерим отговора, нека проследим отново историята му.

ДАРЪТ НА ПРОРОЧЕСТВОТО В БИБЛЕЙСКИ ВРЕМЕНА

Макар грехът да прекъсва връзката на равнище „лице в лице“ между Бог и човешките същества (Ис. 59:2), Бог не прекратява близостта си с човечеството. Напротив, Той разработва и други начини за общуване. Започва да изпраща вести на окуражение, предупреждение и порицание чрез пророци.²

В Писанията пророк е „този, който получава вести от Бог и предава техния смисъл на Неговия народ“.³ Пророците не са пророкували по своя собствена инициатива, „защото никога не е идвало пророчество по човешка воля, а [святите] човеци са говорили от Бога, движени от Святия Дух“ (2 Пет. 1:21).

В Стария завет думата пророк е превод от еврейската дума *nabi*. Нейното значение е изразено в Изх. 7:1, 2: „Тогава Господ каза на Моисей: Ето, поставих те като бог срещу Фараон; и брат ти Аарон ще ти бъде пророк [*nabi*]. Ти ще казваш всичко, което ти заповядвам, а брат ти Аарон ще говори на Фараон“. Връзката на Моисей с фараона е била подобна на тази на Бог с Неговия народ. И както Аарон е предавал Моисеевите думи на фараона, така пророкът е предавал Божиите думи на народа. Терминът *пророк* следователно означава божествено назначен говорител на Бог. Гръцкият еквивалент на еврейското *nabi* е *prophetes*, от него произлиза думата пророк.

„Гледач“, превод на еврейското *roeh* (Ис. 30:10) или *chozeh* (2 Ц. 24:11;

4 Ц. 17:13), е още едно определение за лица с пророческа дарба. Термините пророк и гледач са тясно свързани. Писанието обяснява: „В миналото в Израел, когато някой отиваше да се допита до Бога, казваше така: Елате да идем при ясновидеца. Защото онзи, който се нарича пророк, се наричаше преди ясновидец“ (1 Ц. 9:9). Определението гледач подчертава начина, по който пророкът приема Божествената вест. Бог открива за „очите“ или ума на пророците това, което иска да бъде предадено на народа Му.

През годините Бог е давал откровения на Своята воля за народа Си чрез лица, притежаващи дарът на пророчеството, „Наистина Господ Йехова няма да направи нищо, без да открие Своето намерение на слугите Си, пророците“ (Ам. 3:7, срв. Евр. 1:1).

Действията на пророческия дар в Новия завет. Новият завет дава на пророчеството забележително място сред дарбите на Светия Дух, веднъж поставяйки го на първо и два пъти на второ място сред службите, най-полезни за църквата (вж. Рим. 12:6; 1 Кор. 12:28; Еф. 4:11). Той насърчава вярващите особено да желаят този дар (1 Кор. 14:1, 39).

Новият завет говори за няколко различни функции на пророците.⁴

1. Те помагат при основаването на църквата. Църквата е съградена „върху основата на апостолите и

пророците, като крайъгълен камък е сам Христос Исус" (Еф. 2:20, 21).

2. Те дават началото на църковните мисии. Именно чрез пророците Светият Дух избира Павел и Варнава за първото мисионерско пътуване (Д.А. 13:1, 2) и дава наставления къде трябва да работят (Д.А. 16:6-10).

3. Те назидават църквата. „Който пророкува – казва Павел, – назидава църквата“. Пророчествата се говорят „на човеци за назиждане, за увещание и за утеха“ (1 Кор. 14:4, 3). Заедно с другите дарби Бог дава на църквата и пророчеството, за да подготви вярващите за „делото на служението, за съзиждането на Христовото тяло“ (Еф. 4:12).

4. Те обединяват и защитават църквата. Пророците помагат да бъде осъществено „единството на вярата“; предпазват църквата от фалшивите доктрини, така че вярващите „да не бъдем вече деца, блъскани и завличани от всеки вятър на учение, чрез човешката заблуда, в лукавство, по измамни хитрости“ (Еф. 4:14).

5. Те предупреждават за бъдещи трудности. Един новозаветен пророк предупреждава за приближаващ глад. В отговор на това църквата започва да подпомага пострадалите от този глад (Д.А. 11:27-30). Други пророци предупреждават Павел за арестуването и затварянето му в Йерусалим (Д.А. 20:23; 21:4, 10-14).

6. Те утвърждават вярата във време на конфликти. При първия църковен събор Светият Дух направлява църквата към решение по един конфликтен въпрос, засягащ спасението на християните езичници. Тогава Светият Дух чрез пророци утвърждава отново вярващите в истинското учение. След като предават на членовете решението на събора, „Юда и Сила, които бяха и сами пророци, увещаваха братята с много думи и ги утвърдиха“ (Д.А. 15:32).

ПРОРОЧЕСКИЯТ ДАР В ПОСЛЕДНИТЕ ДНИ

Много християни вярват, че дарът на пророчеството е преустановен в края на апостолската епоха. Но Библията разкрива особената нужда на църквата от Божествено ръководство по време на кризата в последното време. Тя свидетелства за една постоянна нужда и за осигуряване на пророческия дар след новозаветните времена.

Продължение на духовните дарби. Няма библейско доказателство, че Бог би оттеглил духовните дарби, които е дал на църквата, преди те да са изпълнили задачата си, а тя според Павел е църквата да бъде доведена „в единство на вярата и на познаването на Божия Син, в пълнолетно мъжество, в мярката на ръста на Христовата пълнота“ (Еф. 4:13). Тъй като църквата не е достигнала тази опитност, тя все още се нуждае от всички дарби на Духа. Тези дарби, включително и дарът на пророчест-

вото, ще продължат да действат в полза на Божия народ до завръщането на Христос. Следователно Павел предупреждава вярващите: „Духа не угасвайте. Пророчества не презирайте“ (1 Сол. 5:19, 20), като ги съветва: „Копнейте и за духовните дарби, а особено за дарбата да пророкувате“ (1 Кор. 14:1).

Тези дарби невинаги са се проявявали пълноценно в християнската църква.⁵ След смъртта на апостоли-те пророците се радват на уважение в много среди до 300 г. сл. Хр.⁶ Но упадъкът на духовността в църквата и последвалото отстъпление (вж. гл. 13 на тази книга) довеждат до намаляване както на присъствието, така и на дарбите на Светия Дух. В същото време фалшиви пророци довеждат до загуба на доверие в дара на пророчеството.⁷

Замирането на тази дарба през определени периоди от църковната история не означава, че Бог я е отеглил завинаги. Библията показва, че с наближаване на края тя ще присъства, за да помогне на църквата в това трудно време. Нещо повече, посочва се една повишена активност на тази дарба.

Пророческият дар непосредствено преди Второто пришествие. Бог дава дара на пророчеството на Йоан Кръстител, за да обяви първото идване на Христос. По подобен начин можем да очакваме Той да изпрати пророческия дар отново, за да прогласи Второто пришествие, така че всеки да има

възможност да се подготви за среща със Спасителя.

Всъщност Христос споменава, че появата на фалшиви пророци е един от белезите за приближаване на идването Му (Мат. 24:11, 24). Ако не би имало истински пророци във времето на края, Христос би ни предупредил, за да не претендира някой за този дар. Неговото предупреждение срещу фалшивите пророци подсказва, че ще има и истински пророци.

Пророк Йоил предсказва специалното изливане на пророческата дарба непосредствено преди Христовото завръщане. Той казва: „И след това ще излея Духа Си на всяка твар; и синовете ви и дъщерите ви ще пророкуват, старците ви ще виждат сънища, юношите ви ще виждат видения; също и на слугите и на слугините ще изливам Духа Си в онези дни. И ще покажа чудеса на небето и на земята, кръв, огън и стълбове от дим. Слънцето ще се превърне в тъмнина и Луната – в кръв, преди да дойде великият и страшен ден Господен“ (Йоил 2:28-31).

На първата Петдесетница има забележителна проява на Духа. Петър, цитирайки пророчеството на Йоил, посочва, че Бог е обещал такива благословения (Д.А. 2:2-21). Ние можем да се запитаме обаче дали пророчеството на Йоил е достигнало крайното си изпълнение на Петдесетница, дали не трябва да има още едно, по-пълно изпълнение на това пророчество. Нямаме доказателство, че явленията в Слънцето и Луната са станали преди или след

това изливане на Духа. Тези явления са се случили много столетия по-късно (вж. гл. 25 на тази книга).

Петдесетницата тогава е едно предвкушане за пълното проявление на Духа преди Второто пришествие. Подобно на ранния дъжд в Палестина, който пада през есента малко след като реколтата е прибрана, изливането на Светия Дух на Петдесетница дава да се разбере, че Светият Дух е вече изпратен. Пълното и крайно изпълнение на пророчеството на Йоил съответства на късния дъжд, който, падайки през пролетта, помага за узряване на зърното (Йоил 2:23). По подобен начин последното даряване на Божия Дух ще се извърши непосредствено преди Второто пришествие, след като се изпълнят на предсказаните белези в Слънцето, Луната и звездите (срв. Мат. 24:29; Откр. 6:12-17; Йоил 2:31). Подобно на късния дъжд това последно изливане на Духа ще предизвика узряване на жетвата на земята (Мат. 13:30, 39) и „който призове името Господне, ще се избави“ (Йоил 2:32).

Дарът на пророчеството в църквата на остатъка. Откровение гл. 12 разкрива два главни периода на гонение. През време на първия, който обхваща времето от 538 до 1798 г. сл. Хр. (Откр. 12:6, 14, вж. гл. 13 на тази книга), преданите вярващи претърпяват голямо преследване. Отново, точно преди Второто пришествие, Сатана ще атакува „останалите от нейното потомство“ или църквата на остатъка, която отказва

да се отрече от верността към Христос. Книгата „Откровение“ характеризира верните християни, съставляващи остатъка, като такива, „които пазят Божиите заповеди и свидетелството за Исус“ (Откр. 12:17).

Това, че изразът „свидетелството за Исус“ говори за пророческо откровение, е ясно и от по-нататъшния разговор между ангела и Йоан.⁸

Към края на книгата ангелът се разкрива като „служител заедно с теб и братята ти, които имат свидетелството за Исус“ (Откр. 19:10) и „служител заедно с теб и с братята ти, пророците“ (Откр. 22:9). Тези паралелни изрази дават да се разбере, че именно пророците са тези, които имат „свидетелството за Исус“.⁹ Това обяснява изказването на ангела, че свидетелството за Исус е „духът на пророчеството“ (Откр. 19:10).

Разглеждайки този текст, Джеймс Мофат пише: „Защото свидетелството или доказателството на (т. е. носено от) Исус е (т. е. съставлява) духът на пророчеството. Това... специално определя братята, които държат свидетелството за Исус като притежатели на пророческо вдъхновение. Свидетелството за Исус е практически равно на свидетелстващия Исус. Именно собственото откровение на Исус (според Откр. 1:1), идващо в крайна сметка от Бог, е това, което движи християнските пророци“.¹⁰

Така изразът „духът на пророчеството“ може да се отнася за: (1) Светия Дух, вдъхновяващ пророка с откровение от Бог; (2) действието на дарбата на пророчеството и (3)

самото средство на пророчеството.

Пророческият дар, Исусовото свидетелство „към църквата чрез пророчеството,¹¹“ представлява отличителна характеристика за църквата на остатъка. Йеремия свързва липсата на този дар с беззаконието. „Закона го няма; и пророците £ не получават видения от Господа“ (П.Йер. 2:9). „Откровение“ посочва притежаването на двете като отличителни черти на църквата от последното време; нейните членове „пазят Божиите заповеди и свидетелството за Исус“ – пророческия дар (Откр. 12:17).

Бог дава пророческия дар на „църквата“ на Изхода, за да организира, наставлява и води Неговия народ (Д.А. 7:38). „Чрез пророк Господ изведе Израел от Египет; и чрез пророк той беше опазен“ (Ос. 12:13). Не е изненада тогава, че този дар се намира между включените в последния Изход – избавлението от омърсената с грях планета Земя и преминаването в небесния Ханаан. Този изход, който ще последва Второто пришествие, е крайното и съвършено изпълнение на Ис. 11:11 – „И в онзи ден Господ пак втори път ще възвърне с ръката Си останалите от народа Си“.

Помощ при последната криза. Писанията разкриват, че Божият народ в последните дни на земната история ще преживее в пълна мярка гнева на сатанинския змей при последния му опит да го унищожи (Откр. 12:17). Това ще бъде „време на страдание, каквото никога не е има-

ло, откакто народ съществува“ (Дан. 12:1). За да помогне на хората си да оцелеят в този най-ужасен конфликт през вековете, Бог с любвеобилна милост им дава уверението, че няма да бъдат сами. Свидетелството за Исус, духът на пророчеството, ще ги води в безопасност до крайната им цел – обединяване с техния Спасител при Второто пришествие.

Следната илюстрация обяснява връзката между Библията и следбиблейските случаи на пророческа дарба: „Представете си, че се готвим да тръгнем на пътешествие. Собственикът на плавателен съд ни дава указател с достатъчно информация за цялото ни пътешествие и ни казва, че ако спазваме тези правила, ще достигнем благополучно крайната си цел. Отплувайки, ние отваряме книгата, за да изучим съдържанието £. Откриваме, че авторът £ е дал основни принципи, които да ни ръководят по пътя, а също и указания за различните непредвидени случаи, които биха могли да възникнат до края. Но ни казва също, че последната част от пътешествието ни ще бъде изключително опасна, че крайбрежието, където е пристанището, се променя непрекъснато поради местещи се пясъци и бури. „За тази част от пътя – казва той – аз съм ви осигурил лоцман, който ще ви посрещне и ще ви даде указания съобразно с обстоятелствата и опасностите в момента. Трябва да го слушате“. С тези указания ние достигахме определените опасни времена и лоцманът според обещанието се явява. Но някои

от екипажа се възпротивяват на нарежданията му. „Ние имаме първоначалната книга с указания – казват те – и тя ни е достатъчна. Ние държим на нея и само на нея и не искаме нищо от теб.“ Кой сега спазва първоначалната книга с указания? Онези, които отхвърлят лощмана, или онези, които го приемат според указанията на книгата? Вие преценете.”¹²

СЛЕДБИБЛЕЙСКИТЕ ПРОРОЦИ И БИБЛИЯТА

Пророческият дар създава самата Библия. В следбиблейските времена този дар не трябва да замести Писанията или да добави нещо към тях, тъй като канонът на Писанието е вече приключен.

Пророческият дар функционира и през последните години, както и във времето на апостолите. Неговата същност е да издигне Библията като основа за вярата и практиката, да обясни ученията ѝ, да приложи принципите ѝ във всекидневния живот. Той е включен в установяването и назидаването на църквата, давайки ѝ способност да изпълни Божествено възложената ѝ мисия. Пророческият дар порицава, предупреждава, направлява и окуражава както отделните хора, така и църквата като цяло, защитавайки я от ереси и обединявайки я в библейските истини.

Следбиблейските пророци действат подобно на пророци, като Натан, Гад, Асаф, Семайя, Азария, Елиезер, Ахия, Авдий, Мариам, Девора, Олда, Симеон, Йоан Кръстител, Ахав, Сила, Ана и четирите дъщери

на Филип, които са живели в библейско време, но свидетелствата им никога не са станали част от Библията. Същият Бог, Който говори чрез пророците, чиито писания са в Библията, е вдъхновил и тези пророци и пророчици. Техните вести не противоречат на предварително записаното Божие откровение.

Изпитване на пророческата дарба. Тъй като Библията предупреждава, че преди Христовото завръщане ще се появят фалшиви пророци, трябва внимателно да изпитваме всички претенции за пророческа дарба. „Пророчества не презирайте – казва Павел. – Всичко изпитвайте, дръжте доброто. Въздържайте се от всякакво зло” (1 Сол. 5:20-22, срв. 1 Йоан 4:1).

Библията ни дава няколко основни указания, чрез които можем да различим истинската пророческа дарба от фалшивата.

1. В съгласие ли е вестта с Библията? „Нека прибегнат при закона и при свидетелството! Ако не говорят според това слово, наистина няма зазоряване за тях” (Ис. 8:20). Този текст показва, че вестите на който и да е пророк трябва да бъдат в хармония с Божия закон и със свидетелството от цялата Библия. Един по-късен пророк не трябва да противоречи на предишните. Светият Дух никога не противоречи на дадени от самия Него преди това свидетелства, защото у Бог „няма изменение или сянка от промяна” (Як. 1:17).

2. Изпълняват ли се предсказанията? Как можем да познаем кога една вест не е била изговорена от Бог? „Когато някой пророк говори от Господнето име и словото му не се сбъдне, това слово Господ не е говорил; пророкът го е говорил своеволно; да не се боиш от него“ (Вт. 18:21, 22, срв. Йер. 28:9). Макар че предсказанията могат да съставляват сравнително малка част от пророческата вест, тяхната точност трябва да бъде демонстрирана.

3. Признато ли е Христовото възплъщение? „По това познавайте Божия Дух: всеки дух, който изповяда, че Исус Христос дойде в плът, е от Бога; а никой дух, който не изповядва Спасителя, не е от Бога“ (1 Йоан 4:2, 3). Това изпитване изисква повече от едно просто признаване, че Исус Христос е живял на земята. Истинският пророк трябва да изповядва библейското учение за Христовото възплъщение – да вярва в Неговата божественост и предсъществуване, в Неговото раждане от девица, в истинското Му човешко естество, безгрешен живот, изкупителна жертва, възкресение, възнесение, посредническа служба и второ идване.

4. Дали пророкът принася добър или лош „плод“? Пророчеството идва чрез вдъхновение на „святите човеци“ (2 Пет. 1:21) от Светия Дух. Можем да различим фалшивите пророци по плодовете на техния живот. „Не може добро дърво да дава лоши плодове или лошо дърво да дава до-

бри плодове. Всяко дърво, което не дава добър плод, се отсича и се хвърля в огън. И така, по плодовете им ще ги познаете“ (Мат. 7:16, 18-20).

Този съвет е критичен при оценяване претенциите на даден пророк. Той говори първо за живота на пророка. Това не означава, че пророкът трябва да бъде свършен. Писанието казва, че Илиия е бил човек „със същото естество като нас“ (Як. 5:17). Но животът на пророка трябва да се характеризира с плода на Духа, а не с делата на плътта (вж. Гал. 5:19-23).

Второ, този принцип се отнася за влиянието на пророка върху другите. Какви резултати се получават в живота на хората, които приемат вестите му? Тези вести правят ли Божия народ способен за мисиониране и обединяват ли го във вярата (Еф. 4:12-16)?

Всеки човек, претендиращ, че притежава пророческа дарба, трябва да бъде подложен на тези библейски тестове. Ако той или тя отговаря на тези критерии, можем да имаме доверие, че наистина Божият Дух им е дал дарбата да пророкуват.

ДУХЪТ НА ПРОРОЧЕСТВОТО В ЦЪРКВАТА НА АДВЕНТИСТИТЕ ОТ СЕДМИЯ ДЕН

Дарът на пророчеството е действал в службата на Елън Г. Уайт, една от основателките на Църквата на адвентистите от седмия ден. Тя е дала вдъхновени указания на Божия народ, живеещ във времето на края. Светът в началото на XIX век, когато

Елън Уайт започва да предава Божиите вести, е „мъжки свят“. Нейното пророческо призвание я поставя на критично изпитание. Преминавайки библейския изпит, тя продължава да служи чрез пророческия си дар в продължение на 70 години. От 1844 г., когато е на 17, до 1915 – годината на смъртта си, тя има повече от 2000 видения. През това време живее и работи в Америка, Европа и Австралия, като съветва, установява ново дело, проповядва и пише.

Елън Уайт никога не приема името пророчица, но не се възпротивява, когато други я наричат така. Тя обяснява: „Рано в моята младост бях запитана няколко пъти: „Пророк ли си?“ Винаги съм отговаряла, че съм Божия вестителка. Зная, че мнозина ме наричат пророк, но нямам претенции за тази титла... Защо не съм претендирала да бъда пророк? Защото в тези дни мнозина, които гордо твърдят, че са пророци, са порицание за Христовата кауза; и защото моето дело включва много повече, отколкото означава думата пророк... Никога не съм твърдяла, че съм пророчица. Ако други ме наричат така, няма да им противореча. Но моята работа обхваща толкова много направления, че не мога да се нарека по друг начин освен вестителка“.¹³

Прилагането на пророческите текстове. Как службата на Елън Уайт може да бъде преценена в светлината на библейския критерий за пророк?

1. Съгласие с Библията. Нейното изобилно литературно творчество включва десетки хиляди библейски текстове, придружени често с подробни изложения. Внимателното изследване показва, че писанията ѝ са последователни, точни и в пълно съгласие с Библията.

2. Точност на предсказанията. Писанията на Елън Уайт съдържат сравнително малък брой предсказания. Някои са в процес на изпълнение, докато други още чакат своето изпълнение. Но тези, които могат да бъдат изпитани, са се изпълнили с удивителна точност. Ето два момента, които илюстрират пророческото ѝ проникновение:

а. Възникване на съвременния спиритуализъм. В 1850 година, когато спиритуализмът – движението, което проповядва свързване със света на духовете и мъртвите – е токущо възникнал, Елън Уайт го определя като измама на последните дни и предсказва неговото разрастване. Макар че по това време движението е определено антихристиянско, тя предвижда, че в близко бъдеще то ще бъде почитано сред християните.¹⁴ Оттогава спиритуализмът се разпростря по целия свят, печелейки милиони привърженици. Неговата антихристиянска позиция се промени. Наистина мнозина се наричат християнски спиритуалисти, претендирайки, че имат истинската християнска вяра и че „спиритуалистите са единствените религиозни последователи, които са използвали обеща-

ните от Христос дарби, чрез които изцеляват болни и сочат към едно бъдещо съзнателно и прогресивно съществуване".¹⁵ Те твърдят дори, че спиритуализмът „дава познанието за всички велики религиозни системи и не само това – дава познание за християнската Библия повече, отколкото всички нейни коментари, събрани заедно. Твърдят, че Библията е книга на спиритуализма".¹⁶

б. Близко сътрудничество между протестанти и римокатолици. По времето на Елън Уайт между протестанти и римокатолици съществува огромна бездна, която, изглежда, че изключва всякакво сътрудничество между тях. Сред протестантите цари антикатолицизъм. Тя пророкува, че основни промени в протестантизма ще доведат до отделянето му от вярата на Реформацията. Впоследствие разликите между протестанти и католици ще намалее, като по този начин се създаде мост над пропастта, която ги разделя.¹⁷

В годините след нейната смърт може да се наблюдава възникването на екуменическото движение, установяването на Световния съвет на църквите, Втория ватикански събор и протестантското безразличие и дори откритото отхвърляне на схващанията на Реформацията за пророческото тълкуване.¹⁸ Тези огромни промени разрушават бариерите между протестанти и католици, водейки ги до растящо сътрудничество.

3. Признаване на Христовото възплъщение. Елън Уайт пише обстой-

но върху живота на Христос. Неговата роля като Господ и Спасител, изкупителната Му жертва на кръста и посредническата Му служба доминират в литературното ѝ творчество. Нейната книга Копнежът на вековете (Животът на Исус Христос – бълг. прев.) е призната като един от най-духовните трактати, написан някога за живота на Исус Христос, докато Пътят към Христос, най-широко разпространената ѝ книга, е довела милиони до дълбоки връзки с Бог.

Творбите ѝ отразяват ясно Христос като напълно Бог и напълно човек. Уравновесените ѝ обяснения хармонират с библейското схващане, като внимателно избягват прекаленото подчертаване на едното или на друго естество – проблем, който е причинил толкова много противоречия в християнската история.

Тя обхваща цялата Христова служба. Без значение какъв въпрос третира, главната ѝ загриженост е да доведе читателя до по-близка връзка със Спасителя.

4. Влияние на нейното служене. Повече от век е изминал, откакто Елън Уайт е получила пророческата дарба. Нейната църква и животът на онези, които са се вслушали в съветите ѝ, са свидетелство за влиянието на живота и на вестта ѝ.

„Макар че никога не заемаше официален пост, макар че не беше ръкоположен проповедник и никога не получи заплата от църквата до смъртта на съпруга си, влиянието ѝ

оформи Църквата на адвентистите от седмия ден повече от който и да е друг фактор, освен святата Библия.”¹⁹ Тя е сериозна движеща сила в установяването на църковната издателска дейност, на училищата, на медицинско-мисионерското дело и на световната мисионерска дейност, направила е Църквата на адвентистите от седмия ден една от най-големите и най-бързо нарастващи протестантски мисионерски организации.

Написаните от нея материали изпълват повече от 80 книги, 200 трактати и брошури и 4600 статии в периодични издания. Проповеди, дневници, специални свидетелства и писма съставляват други 60 000 страници ръкописни материали.

Обхватът на това творчество е удивителен. Познанията на Елън Уайт не са ограничени в няколко тесни полета. Господ ѝ е давал съвети по отношение на здравето, образованието, семейния живот, въздържанието, евангелизаторската дейност, издателската служба, правилната диета, медицинското дело и в много други области. Може би писанията ѝ в областта на здравето са най-удивителни, тъй като проникновението, което притежава, изявено преди повече от столетие, сега се доказва от съвременната наука.

Писанията ѝ са фокусирани върху Исус Христос и издигат високите морално-етични стойности на Христовото учение.

Макар че много от писанията ѝ са адресирани към Църквата на адвентистите от седмия ден, голяма

част са били оценени от по-широка публика. Популярната ѝ творба Пътят към Христос е преведена на повече от 100 езика и от нея са продадени над 15 милиона екземпляра. Най-великата ѝ творба от добре приетия петтомник е Конфликтът на вековете, който третира великата борба между Христос и Сатана от началото на греха до неговото изличаване от Вселената.

Влиянието на творбите ѝ върху отделните хора е особено широко и благотворно. Наскоро Институтът по църковна служба при Университета „Андрюс“ извърши изследване, сравнявайки християнското отношение и поведение на адвентисти, които редовно четат нейни книги, с това на християни, които не ги четат. Това изследване подчерта силно влиянието, което писанията ѝ имат върху хората, които ги четат. В резултат на изследването им се стигна до следните заключения: „Читателите имат по-близка връзка с Христос, по-голяма сигурност за това как стоят пред Бог и осъзнават по-лесно духовните си дарби. Те повече подкрепят разностите за обществена евангелизаторска дейност и повече допринасят за местните мисионерски проекти. Чувстват се по-подготвени и на практика се включват в свидетелстване и в мисионерски програми. Имат по-голяма склонност да изучават всекидневно Библията, да се молят за определени хора, да се срещат на групи за общение и да имат ежедневно семейно богослужение. Те гледат на църквата си по-положително.

Съдействали са за спечелването на повече обърнати".²⁰

Духът на пророчеството и Библията. Писанията на Елън Уайт не са заместител на Библията. Те не могат да бъдат поставени на същото равнище. Свещеното писание е единствен стандарт, чрез който нейните или нечи други писания трябва да бъдат оценени и на който трябва да бъдат подчинени.

1. Библията – върховен стандарт. Адвентистите от седмия ден поддържат напълно принципа на Реформацията за *Sola scriptura*, т.е. Библията като свой собствен тълкувател и само Библията като основа на всички учения. Основателите на църквата развиват основните учения чрез изследване на Библията. Те не приемат тези доктрини чрез виденията на Елън Уайт. Нейната голяма роля в развитието на техните доктрини е да направлява разбирането на Библията и да потвърждава заключенията, до които те достигали чрез изследването на Библията.²¹

Самата Елън Уайт вярва и учи, че Библията е единственото правило за църквата. В първата си книга, публикувана в 1851 г., тя казва: „Препоръчвам ти, скъпи читателю, Словото Божие като правило за твоята вяра и практика. От това Слово ние ще бъдем съдени".²² Тя никога не изменя на това си схващане. Много години по-късно пише: „В Своето

Слово Бог е дал на хората познание, необходимо за спасението. Свещените писания трябва да бъдат приети като авторитетно, безпогрешно откровение на Неговата воля. Те са стандарт за характера, те разкриват ученията и представляват тест за живота".²³ В 1909 г. при последното ѝ обръщение към една от сесиите на Генералната конференция на църквата тя отваря Библията, издига я пред събранието и казва: „Братя и сестри, препоръчвам ви тази Книга".²⁴

В отговор на вярващи, взели нейните писания за допълнение към Библията, тя пише:

„Аз взех скъпоценната Библия и я оградих с няколко Свидетелства за църквата, дадени за Божия народ... Вие не сте запознати с Писанията. Ако бяхте изследвали Божието слово с желание да достигнете библиейския стандарт и да се доближите до християнското съвършенство, нямаше да се нуждаете от свидетелствата. Поради това, че сте пренебрегнали да се запознаете с Книгата на Бог, Той е търсил начин да достигне до вас чрез прости, преки свидетелства, привличайки вниманието ви към вдъхновените думи, на които вие не сте си направили труда да се покорите, като ви съветва да оформите живота си в съгласие с Неговите чисти и възвишени учения".²⁵

2. Водач към Библията. Тя гледа на своето творчество като водещо хората обратно към Библията. „Малко внимание се обръща на Библията“, казва тя, затова „Господ е дал една по-малка светлинка да води мъже и жени към по-голямата“.²⁶ „Словото Божие, пише тя, е достатъчно, за да просвети и най-помрачения разсъдък и може да бъде разбрано от такива, които имат някакво желание да го разберат. Но независимо, че някои обявиха Божието слово за обект на своето изучаване, оказва се, че живеят съвсем противно на неговите най-прости учения. Тогава, за да не остави извинение за тези мъже и жени, Бог дава прости и преки свидетелства, за да ги върне към Словото, което са пренебрегнали да следват.“²⁷

3. Ръководство за разбиране на Библията. Елън Уайт вижда в писанията си ръководство за по-ясно разбиране на Библията. „Не е изнесена допълнителна истина; но Бог чрез свидетелствата опрости великите истини, дадени вече на хората, и по Свой собствен избран начин ги изнесе пред тях, за да събуди и раздвижи умовете, така че всички да останат без извинение.“ „Писаните свидетелства не са дадени като нова светлина, а за да привлекат живо сърцата чрез вече откритите вдъхновени истини.“²⁸

4. Ръководство за прилагане на библейските принципи. Повечето

от нейните писания прилагат библейските съвети към всекидневния живот. Елън Уайт казва, че е била насочена да изнесе общи принципи говоримо и писмено, като в същото време определя опасностите, грешките и греховете на отделни личности, така че всички да могат да бъдат предупредени, порицани и посъветвани.²⁹ „Христос беше обещал такова пророческо ръководство на Своята църква“. Както Елън Уайт отбелязва, „фактът, че Бог е открил волята Си на човеците чрез Своето Слово, не премахва необходимостта от постоянното присъствие и ръководство на Светия Дух. Напротив, Духът бе обещан от нашия Спасител, за да открие Словото на Неговите слуги и да освети и приложи ученията Му“.³⁰

Прегизвукателство към Вярващия. Пророчеството в „Откровение“, че „свидетелството за Исус“ ще се прояви чрез „духа на пророчеството“ в последните дни на земната история, предизвиква всеки да не бъде безразличен или неверен, но да „изпита всичко“ и да „държи доброто“. Много може да се спечели – или загуби – в зависимост от това, дали ще извършим изискваното от Библията изследване. Йосафат казва: „Вярвайте в Господа, вашия Бог, и ще се утвърдите; вярвайте на пророците Му и ще имате добър успех“ (2 Лет. 20:20). Неговите думи са верни и днес.

Бележки

1. Курсивът е на авторите.
2. За библейски примери на пророчици вж. Изх. 15:20; Съд. 4:4; 4 Ц. 22:14; Лука 2:36; Д.А. 21:9.
3. Frank B. Holbrook, „The Biblical Basis for a Modern Prophet“; p. 1 (Shelf document, Ellen G. White, Estate Inc., General Conference of Seventh-day Adventists, 6840 Eastern Ave., NW, Washington, D. C. 20012). Цит. Jemison, A Prophet Among You (Mountain View, CA: Pacific Press, 1955), pp. 52-55.
4. Вж. Holbrook, „Modern Prophet“; pp. 3-5.
5. За съжаление не са останали пълни документи за случилото се по време на християнската ера.
6. Gerhard Friedrich, „Prophets and Prophecies in the New Testament“ in Theological Dictionary of the New Testament, vol. 6, p. 859.
7. Цит. Friedrich, pp. 860, 861.
8. Изразът „свидетелството за Исус“ се разбира най-добре в родителен падеж, отнасящ се до подлога, а не до допълнението. Възможни са два превода: а) „свидетелството за или относно Исус (родителен падеж, отнасящ се до допълнението) = онова, което християните свидетелстват за Исус; „които принасят свидетелство за Исус“ (Ревизиран стандартен превод); б) „свидетелството от Исус (родителен падеж, отнасящ се до подлога) = вест от или чрез Исус към църквата“. „Доказателството от употребата на този израз в кн. „Откровение“ предполага, че трябва да се разбира като родителен падеж, отнасящ се до подлога (свидетелство от или чрез Исус), и че това свидетелство е дадено чрез пророческо откровение“ (Holbrook, „Modern Prophet“; p. 7).
- Като едно от доказателствата Холбрук цитира Откр. 1:1, 2: „Откровението от Исус Христос, което Му даде Бог, за да покаже на слугите Си... а Христос прати и го яви чрез ангела Си на Своя слуга Йоан, който възвести Божието слово и свидетелството за Исус Христос, и всичко, което е видял“. В този контекст е очевидно, че „Откровението от Исус“ представлява откровение, дадено от или чрез Исус на Йоан. Йоан е описал свидетелството от Исус. И двата изрази в родителен падеж се разбират най-добре в контекста на родителен падеж, отнасящ се до подлога, и са в унисон със заключителните думи на Христос в книгата: „Онзи, Който свидетелства за това, казва: Наистина идвам скоро“ (Откр. 22:20)“ (Пак там, с. 7, 8).
9. Вж. SDA Bible Commentary, rev. ed., vol. 7, p. 812; т.н. Blincoe, „The Prophets Were Until John“; Ministry, Supplement, July 1977, p. 24L; Holbrook, „Modern Prophet“, p. 8.
10. James Moffatt in Expositor's Greek Testament, ed., W. Robertson Nicoll, vol. 5, p. 465.
11. „Spirit of Prophecy“; SDA Encyclopedia, rev. ed., p. 1412. Павел казва, че тези, които очакват Второто пришествие, имат потвърдено свидетелството за Исус, така че да нямат недостиг от никоя дарба (1 Кор. 1:6, 7).
12. Uriah Smith, „Do We Discard the Bible by Endorsing the Visions?“; Review and Herald, Jan. 13, 1863, p. 52, цитирано в Review and Herald, Dec. 1, 1977, p. 13.
13. White, „A Messenger“; Review and Herald, July 26, 1906, p. 8. Титлата „Господна вестителка“ е дадена по вдъхновение (пак там).
14. White, Early Writings, p. 59.
15. J.M. Peebles, „The Word Spiritualism Misunderstood“ in Centennial Book of Modern Spiritualism in America (Chicago, IL: National Spiritualist Association of the United States of

America, 1948), p. 34.

16. B.E Austin, „A Few Helpful Thoughts“; Centennial Book of Modern Spiritualism, p. 44.

17. White, The Great Controversy Between Christ and Satan (Mountain View, CA: Pacific Press, 1950), pp. 571, 588.

18. За историческия възглед на пророчествата на „Даниил“ и „Откровение“, доминирали протестантизма от Реформацията до XIX век, вж. Froom, Prophetic Faith of Our Fathers, vols. 2-4. See also chapter 13.

19. Richard Hammill, „Spiritual Gifts in the Church Today“; Ministry, July 1982, p. 17.

20. Roger L. Dudley and Des Cummings, Jr. „A Comparison of the Christian Attitudes and Behaviors Between Those Adventist Church Members Who Regularly Read Ellen White Books and Those Who Do Not“; 1982, pp. 41, 42. A research report of the Institute of Church Ministry, Andrews University, Berrien Springs, MI. Проучването изследва повече от 8200 членове, посещаващи 193 църкви в Съединените щати.

21. Jemison, A Prophet Among You, pp. 208-210; Froom, Movement of Destiny (Washington, D. C.; Review and Herald, 1971), pp. 91-132; Damsteegt, Foundations of the Seventh-day Adventist Message and Mission, pp. 103-293.

22. White, Early Writings, p. 78.

23. White, Great Controversy, p. vii.

24. William A. Spicer, The Spirit of Prophecy in the Advent Movement (Washington, D. C.: Review and Herald, 1937), p. 30.

25. White, Testimonies, vol. 5, pp. 664, 665.

26. White, „An Open Letter“; Review and Herald, Jan. 20, 1903, p. 15, in White, Colporteur Ministry (Mountain View, CA: Pacific Press, 1953), p. 125).

27. White, Testimonies, vol. 5, p. 663.

28. Пак там, с. 665.

29. Пак там, с. 660.

30. White, Great Controversy, p. vii.

